

Til: Universitetets studiekomité

Fra: Studiedirektøren

Sakstype: Diskusjonssak

Møtesaksnr.: Sak 2

Møtenr.: 3-12

Møtedato: 15:03.2012

Notatdato:

Arkivsaksnr.:

Saksbehandler: Marianne Randen, Studieavdelingen

Vurdering av dagens ordning for klagesensur ved UiO

Henvising til lovverk, plandokumenter og tidligere behandling i styret:

- Universitets- og høyskoleloven §§ 3-9 og 5-3.
- UiOs forskrift for studier og eksamen § 6.3 (4)
- Universitetsstyrevedtak våren 2007

Det finnes to hovedordninger for klage på sensur. Man kan enten gjennomføre såkalt blind sensur, der man ikke legger ved noe annet enn besvarelsen og eventuelt sensorveiledning. Den andre modellen, som i dag praktiseres ved UiO, er at alt materialet legges ved i saken. Det finnes også mellomløsninger der man for eksempel legger ved kandidatens klage og eksempelbesvarelser, men ikke karakteren eller navn på sensor. UH-loven åpner for ulike varianter av begge ordninger.

Hovedproblemstillinger i saken:

Har UiO en god sensurklageordning som gir riktigst mulig vurdering samtidig som den ikke er unødig ressurskrevende? UiO har tidligere vurdert de to ordningene opp mot hverandre og besluttet at ordningen med å sende over all dokumentasjon, både fra kandidaten og institusjonen, gir den beste saksbehandlingen. Et motargument har vært at klagesensur kan bli påvirket av den tidligere sensuren slik at ny sensur ikke blir uholdt. Undersøkelsen som er gjennomført av UHR viser at sensuren oftere blir endret ved blindsensur, både til gunst og ugunst for studenten. Studieavdelingen foreslår at saken går ut til enhetene og Studentparlamentet på høring.

Spørsmål til diskusjon:

- UiO skal gi en riktigst mulig vurdering av den enkelte students prestasjoner og på en effektiv måte. Hvilken modell bør UiO følge?
- I notatet er det trukket fram vurderinger som er relevante. Er det andre hensyn som bør trekkes fram i en høring til fakultetene og Studentparlamentet?

Vedlegg

Saksnotat og Rapport fra UHR

FRA STUDIEDIREKTØREN

Sakstype: Diskusjonssak
Saksnr.: Sak 2
Møte nr.: 3-12
Møtedato: 15.03.2012
Notatdato: 05.03.2012
Arkivsaksnr.: 2010/15516
Saksbehandler: M. Randen

NOTAT

TIL

UNIVERSITETETS STUDIEKOMITE

Vurdering av dagens ordning for klagesensur ved UiO

Bakgrunn

En kartleggingsgruppe i regi av UHR har sett på konsekvensene av bruk av ulike rutiner for vurdering av klagesensur. UHR-rapporten er en gjennomgang av klagesensur ved 40 institusjoner. Resultatene ble lagt fram muntlig på UHRs karakterkonferanse i mai 2011, og vil presenteres i en artikkel i UNIPED i mars 2012. Se oppsummering av arbeidet her: http://www.uhr.no/documents/Notat_oppsummering.pdf.

Studentparlamentet har ved flere anledninger uttrykt ønske om å endre dagens ordning for klagesensur ved UiO. Studieavdelingen ønsker med bakgrunn i rapporten samt innspill fra Studentparlamentet å fremme en diskusjonssak for Studiekomiteen om UiO bør endre ordning for klage på sensur.

Det finnes to hovedordninger for klage på sensur:

- a) Ny ordning, såkalt blindsensur, der man ikke legger ved noe annet enn besvarelsen og eventuelt sensorveiledning.*
- b) Gammel ordning, som i dag praktiseres ved UiO, der at alt materialet legges ved i saken.*

Det kan også finnes mellomløsninger der man for eksempel legger ved kandidatens klage og eksempelbesvarelser, men ikke karakteren eller navn på sensor. UH-loven åpner for ulike varianter av begge ordninger.

UiO ved Universitetsstyret¹ har tidligere vurdert de to ordningene opp mot hverandre og besluttet at ordningen med å sende over all dokumentasjon i saken til klagesensor var det som ga den beste saksbehandlingen. UiO støttet seg den gang til avgjørelsen i en konkret sak som Den sentrale klagenemnd ved Universitetet i Oslo hadde gjort, basert på professor Jan Fritjof Bernts lovkommentar til uhl § 5-3(4):

Det foretas nå ny bedømmelse på fritt grunnlag, jf. fvl. § 34 annet ledd og § 3-9 nr. 5 med notene 224 og 225 ovenfor, men klagesensorene skal være kjent med den karakter det klages over, klagers anførsler, eventuell begrunnelse fra førstehåndssensorene, samt eventuelle kommentarer fra disse til klagen, se fvl. § 33 fjerde ledd første punktum.

Bernt mener at denne måten å gjennomføre klagesensur på vil ta vurderingen et steg videre. Man bygger på det man allerede har og kommer dypere inn i materien, noe som presumtivt kan gi en riktigere vurdering av kandidatens prestasjon. Regelen ble i februar 2007 nedfelt i studie- og eksamensforskriften § 6.3 (4) med hjemmel i universitets- og høyskoleloven §§ 3-9 og 5-3. § 6.3 (4) slår fast at:

”Fakultetet skal gjøre karakterfastsettingen, eventuell sensorveiledning, bedømmersensors eventuelle skriftlige begrunnelse og annen relevant informasjon fra første sensurering, samt klagen, inkludert eventuell studentens skriftlig begrunnelse for klagen, kjent for bedømmersensorene som foretar ny sensurering av klagerens prestasjon.”

Flere andre utdanningsinstitusjoner har valgt såkalt blindsensur. Kunnskapsdepartementet og Sivilombudsmannen har konkludert med at begge ordninger for klagesensur juridisk sett er tilstrekkelig gode, dersom saksfremstillingen for klagesensor er balansert mellom student og institusjon.

Vurderinger

Dersom man skulle endre dagens ordning til blindsensur, ville dette kunne ha konsekvenser for kvalitet og ressursbruk for sensuren. Spørsmålet er om det finnes belegg for å hevde at kvaliteten på klagesensuren vil bli bedre eller dårligere.

Studentparlamentet har signalisert at de ønsker blind sensur fordi de mener at klagesensorene blir påvirket av tidligere sensur. UHR-kartleggingen viser at flere får endret karakter etter klage, dersom institusjonen bruker blindsensur (34 prosent), sammenlignet med institusjoner som legger ved all relevant dokumentasjon (22 prosent). Det er grunn til å presisere at ved blindsensur, der flere fikk endret karakteren, var dette både til gunst og ugunst for studenten, henholdsvis 24,1 pst til gunst og 9,8 pst til ugunst.² Tilsvarende tall for institusjoner som anvender gammel ordning, er 19,6 til gunst og 3,1 til ugunst for studenten. Det var altså flere som gikk ned i karakter eller gikk fra bestått til ikke bestått ved bruk blindsensur.

¹ Styrevedtak våren 2007

² Oppsummering av undersøkelsen, se tabell 2 og 4.

Klager etter forvaltningsloven, der man sender med alt materiale som er tilgjengelig i saken, skal i prinsippet føre til at man får en grundig klagerunde. Utfordringen med denne metoden versus blindsensur kan være at klagesensorene ikke klarer å forbli upåvirket av tidligere sensors vurdering og at sensureringen tar lenger tid. Særlig studentene har hevdet at klagesensur vil være farget av sin kollegas vurdering i for stor grad og kanskje være engstelig for å omgjøre karakteren. «*Den smitter riktignok ikke over på alle; motstandsdyktigheten synes å øke med stillingsnivå og med spesialkompetanse.*» (Rasch og Eriksen, 2009). Skulle man gå for en ordning med blindsensur, vil ikke studentene bli hørt i klageprosessen, noe som vanligvis ville vært et argument som taler for at man opprettholder dagens ordning.

Ved å sende over alt materiale, gis studenten mulighet til å legge ved begrunnelse for klage på sensur. Studenten som skriver klagen må argumentere for hva han/hun mener er bedre enn karakteren tilsa. Det kan gi studenten et ekstra læringsutbytte og kanskje klargjøre hva som er bra eller dårlig med besvarelsen. I tillegg kan det være at studenten i gjennomgangen finner ut at oppgaven ikke er så god likevel og dermed lar være å sende over klagen. Dette er et synspunkt som ble trukket fram av noen av institusjonene som sendte inn opplysninger til undersøkelsen UHR gjennomførte. Det må presiseres at kandidaten ikke behøver å skrive en begrunnelse for å klage ved UiO.

En ulempe med blindsensur vil være at klagesensorene har få eller ingen andre oppgaver å måle besvarelsen opp mot, sammenliknet med dem som gjennomførte førstegangssensuren. Det er usikkert om studenten som klager vil bli vurdert opp mot samme nivå som studentene som ikke klaget. Kanskje er klagesensorene "strengere" eller "snillere", noe som kan være urettferdig overfor både de som klager og de som ikke klager.

Blindsensur vil potensielt kunne spare tid og ressurser ved at oversendelsen av klagesaken presumtvt blir mye enklere og dermed også raskere. Dette er også et poeng som fremmes av flere institusjoner i UHR's undersøkelse. UiO er inne i en IHR-prosess hvor ressursbruk knyttet til administrasjon kartlegges med sikte på å redusere kostnadene til administrasjon og overføre mer ressurser til primærvirksomheten. Om et system med blindsensur vil være besparende, vil fakultetene være nærmere til å vurdere enn sentraladministrasjonen. Nye saksbehandlingsrutiner i forbindelse med klagesensur er et eksempel på administrative forenklinger, men dersom flere studenter klager, vil det medføre merarbeid.

Som nevnt over kan det være gode grunner for begge ordninger, og kanskje ville det beste være en mellomløsning for å sikre at alle oppgavene fra en eksamen blir bedømt ut ifra samme nivå. Man kunne sende over besvarelsen sammen med sensorveiledning og eksempler på oppgaver som for eksempel har fått karakteren B, C og E. Da ville bedømmelsen av eksamensoppgavene bli gjort i relasjon til studentene som ikke har klaget. Slik sett kunne man tenke seg at hensynet til likebehandling av eksamenskandidater, studentenes syn på saken sammen med evt. ressurs hensyn ivaretas.

Studieavdelingen foreslår at saken går ut til enhetene og Studentparlamentet på høring i tråd med vanlige rutiner. Dersom anbefalingen er å endre ordning, må saken legges fram for Universitetsstyret.

Spørsmål til diskusjon:

- UiO skal gi en riktigst mulig vurdering av den enkelte students prestasjoner og på en effektiv måte. Hvilken modell bør UiO følge?

- I notatet er det trukket fram vurderinger som er relevante. Er det andre hensyn som bør trekkes fram i en høring til fakultetene og Studentparlamentet?

Monica Bakken
Studiedirektør

Hege B. Pettersen
Seksjonssjef

KLAGESENSURORDNINGENE

*Oppsummering av undersøkelse utført av en arbeidsgruppe nedsatt av UHRs utdanningsutvalg vinteren 2010/2011.
Notat til UU-møte 24.5.2011.*

Sensurering forventes å bli gjennomført grundig og rettferdig. Studenter som mener at de har fått en urimelig behandling av sitt eksamensarbeid, har derfor rett til å klage på førstesensuren. Det er en viktig rett. I Norge er det åpnet for at klagesensuren kan gjennomføres på to prinsipielt forskjellige måter. Det har vært etterlyst en nærmere vurdering av hvordan disse to ordningene fungerer i praksis, men så langt har verken NOKUT eller Kunnskapsdepartementet tatt noe slikt initiativ.

LOVGRUNNLAGET

Det juridiske utgangspunktet for klagesensur finner vi i universitets- og høyskoleloven av 1.april 2005 nr.15 (uhl). Man kan også utgå fra klagebestemmelsene i forvaltningsloven av 10.februar 1967(fvl) med de begrensninger som følger av uhl. I brev fra KUF av 31.05.01 stilles institusjonene fritt til å bestemme hvilken prosedyre de mener er best.

Retten til å klage over karakteren fremkommer av uhl § 5-3. Lovteksten angir ikke hvilken dokumentasjon som skal sendes med klagen. Heller ikke forarbeidene (Ot.prp.nr. 85 1993-94) gir svar på dette.

Hvis man skal følge klageprosessen gjennom forvaltningsloven, vil det si at man skal sende med alle dokumenter i saken til den som behandler klagen, j.f. fvl § 34 andre ledd. Når det gjelder klagesensur, betyr det at oppgaven samt evt. andre dokumenter som studentens klage, tidligere sensors uttalelser etc. legges ved.

Sivilombudsmannen konkluderte i sak 2006/1994 med at begge ordningene var i tråd med uhl- loven. Det viktige var at dokumentasjonen som fulgte med besvarelsen ikke kun ga inntrykk av én side av saken og at studentene ble informert om hvilke regler som gjelder.

KD kom etter dette med et rundskriv for å klargjøre situasjonen for institusjonene (Rundskriv F-05-06). Rundskrivet beskriver hvordan klagesensur etter uhl skal gjennomføres, men sier samtidig at praksis der karakterer og begrunnelser også sendes til de nye sensorene ikke bryter med kravet om ny sensurering i uhl § 5-3(4).

Altså er begge sensurmåtene lov å bruke. En forutsetning er at det i lokalt regelverk klargjøres hva som gjelder på vedkommende institusjon slik at studentene er godt informert om regelverket rundt klageadgangen.

NOEN TALL

På oppdrag fra Utdanningsutvalget i UHR, ble det vinteren 2010/2011 gjennomført en kartlegging av klagesensuren ved 40 universiteter og høyskoler. Undersøkelsen belyser omfanget og utfallet av klagesensuren ved disse institusjonene for perioden vår 2008 – vår 2010, omfattende mer enn 30 000 klagesaker. Hensikten med kartleggingen var både å få fram resultatene av klagesensuren og å belyse institusjonenes prosedyrer rundt slik sensur.

Tabell 1: Fordeling på de to hovedordningene for klagesensur

	Gammel ordning (fvl)	Ny ordning (blindsensur) (uhl)
Universiteter	3	5
Vitenskapelige høyskoler	2	2
Statlige høyskoler	13	8
Andre	5	2
Sum	23	17

Vi har registrert at det fortsatt er et flertall av institusjonene som holder seg til den gamle klagesensurordningen (se tabell 1). Det er også registrert ulike utfall for de to klagesensurordningene. Klagesensur etter forvaltningsloven (gjerne kalt gammel ordning) førte til endring av karakter i 22,5 prosent av klagesakene. Tilsvarende tall for klagesensur etter universitets- og høgskoleloven (gjerne omtalt som ny ordning eller blindsensur) var 34 prosent.

Tabell 2: Utfallet for studenter som har fått endret karakteren ved klagesensur i perioden 2008 - V2010

Gammel ordning (fvl)	Til gunst: 3193		Til ugunst: 539	
	Ikke bestått til bestått	Opp minst 2 karaktertrinn	Bestått til ikke bestått	Ned minst 2 karaktertrinn
Gjennomsnitt i prosent	16,6	7,3	15,2	11,0
Ny ordning (uhl)	Til gunst: 2683		Til ugunst: 1092	
	Ikke bestått til bestått	Opp minst 2 karaktertrinn	Bestått til ikke bestått	Ned minst 2 karaktertrinn
Gjennomsnitt i prosent	36,4	20,8	26,6	19,2

NOEN VURDERINGER

Tilhengerne av de ulike ordningene vil tolke disse resultatene ulikt. De som forsvare den nye ordningen, vil gjerne hevde at forskjellene skyldes at klagesensorene i den gamle ordningen i for stor grad er påvirket av førstesensorenes karaktersetting og begrunnelse for denne.

Forsvarerne av den gamle ordningen vil på den andre siden kunne si at når mer enn hver tredje klage etter den nye ordningen resulterer i endring av karakter, så har det sin bakgrunn i at klagesensorene der mangler det viktige sammenlikningsgrunnlaget fra andre eksamensbesvarelser som førstesensorene har. De vil også kunne hevde at "blindsensur" i noen tilfeller er urettferdig overfor de studentene som ikke klager, med henvisning til at slik klagesensur oftere resulterer i forbedret karakter.

Undersøkelsen bekrefter også at flere institusjoner synes å ha behov for å justere sine prosedyrer for klagesensur. De svarene vi har fått viser at ikke alle følger opp intensjonene i Rundskriv F-05-06, noe som indikerer at det egentlig eksisterer flere varianter når det gjelder å gjennomføre klagesensur. Flere etterlyser presiseringer fra KDs side. Manglende oversikt over resultater fra klagesensuren gjelder for flere av institusjonene. Vi registrerer for øvrig som positivt at flere institusjoner har meldt tilbake at denne kartleggingen allerede har bidratt til endrede rutiner for klagesensurarbeidet. Sensureringsarbeid er en viktig del av institusjonenes virksomhet og krever kontinuerlig kvalitetssikring.

Stavanger/ Oslo 22.05.11

Egil Gabrielsen
Inger-Åshild By
Marianne Randen
Eirik Uthus